

A karácsonyi történet tiltása

Időpont: 1933. december 25. délután, Karácsony ünnepe

Helyszín: Győr

Alapige: Lk 2,1-14

És lőn azokban a napokban, Augusztus császártól parancsolat adaték ki, hogy mind az egész föld összeirattassék. Ez az összeírás először akkor történt, mikor Siriában Cirénius volt a helytartó. Mennek vala azért mindenek, hogy beirattassanak, kiki a maga városába.

Felméne pedig József is Galileából, Názáret városából Júdeába, a Dávid városába, mely Bethlehemnek nevezetik, mivelhogy a Dávid házából és háznépe közül való volt; Hogy beirattassék Máriával, aki néki jegyeztetett feleségül, és várandós vala.

És lőn, hogy mikor ott valának, betelének az ő születésének napjai.

És szülé az ő elsőszülött fiát; és bepólyálá őt, és helyhezteté őt a jászolba, mivelhogy nem vala nékik helyök a vendégfogadó háznál.

Valának pedig pásztorok azon a vidéken, akik künn a mezőn tanyáztak és vigyáztak éjszakán az ő nyájok mellett.

És ímé az Úrnak angyala hozzájuk jöve, és az Úrnak dicsősége körülvevé őket: és nagy félelemmel megfélemlének.

És monda az angyal nékik: Ne féljetek, mert ímé hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lészen:

Mert született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.

Ez pedig néktek a jele: találtok egy kis gyermeket bepólyálva feküdni a jászolban.

És hirtelenséggel jelenék az angyallal mennyei seregek sokasága, akik az Istent dicsérik és ezt mondják vala:

Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jó akarat!

Régi ismerős történet ez, amit most felolvastam. Hiszen kisgyermekkorunkban is ezt tanultuk az iskolában és azóta is karácsonykor minden esztendőben felolvasták vagy elmondották előttünk. Ez az ige azok közé tartozik, amelyiket közületek talán többen is szóról-szóra el tudnának mondani. Éppen ezért felmerül talán a gondolat, hogy miért beszélünk olyan ígéről, amelyet mindenki tud? Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ha a karácsonyi történet nem is változik, változnak az emberek, akik hallgatják a történetet, változnak a szempontok, amelyeken keresztül hallgatják azt. Ez az oka, hogy különböző korok különböző szemüvegén át olvassák, és különböző tanulságokat vonnak le a karácsonyi történetből is a maguk számára.

Én három tilalmat szeretnék ebből a történetből tanulságként levonni, mert a történet is tulajdonképp három jelenetre oszlik.

Az első jelenet ott játszódik le Betlehem sötét és poros utcáján, melyen fáradtan ott poroszkál Mária és József és hiába várják, hogy előttük megnyílják a házak ajtaja.

A második jelenet a mezőn játszódik le, hol pásztorok alusszák fáradt álmukat, melyből angyalok szózata ébreszti fel őket és félelem és rettegés tölti el szívüket.

A harmadik jelenet a csodálatos szép befejezése a történetnek, amikor a megnyíló égből angyalok szállnak alá és éneklük a legelső és legszebb karácsonyi éneket: „*Ne féljetek, mert ímé hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lészen*”.

1. Az első jelenetből azt a tilalmat szeretném, mint tanulságot levonni: Atyámfiai! Ne panaszkodjatok!

Az a világ, amiben most élünk a panaszkodás világa. Ha két ember összehalálkozik, két perc alatt a maga bajával hozakodik elő és tele van a szíve panasszal, a szeme könnyel. Az egyik azért panaszodik, mert valamije nincsen, a másik azért, mert valamije van, és nem szeretné, ha ezt a másik észrevenné, ezért a panaszkodás láthatatlanná tevő fátyolát szeretné ráborítani, hogy ne lássék. Járványosan terjed a panaszkodás. Emberek, akik sokkal nagyobb nyomorúságokat elhordoztak már tűrő lélekkel zokszó nélkül, most anyámasszony katonájaként tele van az ajkuk panasszal. És nem lehet azon csodálkozni, hogy a panaszkodás még jobban előtör karácsonykor, mikor az életkörülmények összehasonlítására olyan sok alkalom kínálkozik. Egész bizonyos, hogy mindenütt kisebbek lettek a karácsonyfák, nem hajolnak meg olyan mélyen az ágaik a sok holmi súlya alatt, melyeket szerető kezek aggattak rájuk, mint tavaly. Bizonyos, hogy sokkal gyéribb, szegényebb az ajándékasztal is a karácsonyfa tövében. Ha visszagondolunk akár a magunk gyermekkorának karácsonyaira, akár az évekkkel előbbi karácsonyokra, önkéntelenül adódik az a megállapítás, hogy bizony, szegényebb lett a karácsonyfa és a megterített asztal.

De akik azt gondolják, hogy joguk van ahhoz, hogy panaszkodással könnyítsenek életük terhén, azok figyeljék meg e történet első jelenetét, amely Máriáról beszél és nézzék meg, milyen volt Mária karácsonya? El tudjátok-e képzelni, hogy lett volna még valaki ezen a világon, akinek Isten szebb és gyönyörűbb karácsonyt szeretett volna rendezni, mint egyszülött Fia anyjának? Hisz Mária volt az, aki magára vállalta nemcsak a dicsőséget és büszkeségét, hanem a szégyenét és gyalázatát is Jézus világrahozatalának. Hogyne szeretett volna Isten Máriának szebb karácsonyt szerezni, mikor az angyal is így köszönti Máriát: „*Örülj, mert Isten kegyelmébe fogadt!*”

És nézzétek, milyen volt Mária karácsonya!

Máriának nem volt otthona. Tudjátok, hogy szigorú parancs jött, hogy mindenkinek el kell mennie származása helyére, összeírás végett. Most is karácsonykor egy népvándorlás indul meg, hosszú vonatok viszik hazafelé a családtagokat. Az is ott ilyen népvándorlás volt, de az nem összehozta, hanem széjjelvitte a családot. Így vitte el Máriát és Józsefet is Betlehembe, Dávid városába. Máriának akkor nem volt otthona, idegenbe kellett mennie. Igaz, hogy családjának fája onnan sarjadt ki, de rég elszakadt már onnan, ismeretlen, idegen emberek közé kellett mennie karácsonykor.

Aztán nem szabad elfelejteni nekünk, panaszkodó embereknek, hogy Máriának nemcsak otthona nem volt, hanem lakása sem volt. Ott vánszorog Betlehem utcáján, bekopogtatnak a vendégfogadó ablakán és a válasz: nincs hely! Elfoglalták már fürgébb emberek. Nincs üres szoba, nincs üres ágy számotokra a vendégfogadóban. Mennek, vánszorognak tovább a sötét utcán, bekopogtatnak családi házak világos ablakain, megpróbálják kinyitogatni emberi szívek rozsdás, lelakatolt ajtaját és a válasz mindenhol ugyanaz: nincs hely, nincs hely. Egész Betlehemben nincs egy ház, hol összehúzódnának, hogy befogadják Isten Fiának anyját, Máriát. És nekik el kell készülniük arra, hogy ott töltsék az éjszakát a szabadban és csillagos ég lesz csak a takarójuk. Ez Mária karácsonya.

Aztán Máriának nem volt egészsége sem. „*Várandós vala.*” Mária tudta jól, hogy minden órában eljöhet lebetegedésének ideje. És gondoljátok meg, hogy Mária Názaretből jött Betlehembe. És akkor még nem voltak kényelmes vonatok, fűtött kupék, szekéren vagy gyalog utaztak az emberek, vagy a szegények vonatán, számárháton. Így utazott Mária is. Gondoljátok el, kedves asszonytestvéreim, mit jelenthetett Máriának ez a száz kilométeres út, mit gyalog vagy a szamár hátán kellett megtennie. Hogyan elfáradhatott a gyaloglásban, hogyan megrázhatta a szamár, mikor felkíváncozott a hátára, hányszor kellett pihegve leülnie a pálmafa alá, hányszor kérhette József karját, hogy belekapaszkodhasson. Egy megfáradt asszony, ki testében érzi a vajúdas kezdő fájdalmait, - ez Mária karácsonya!

És nekünk, panaszkodó embereknek nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy Máriának az ő karácsonyán szeretetben sem volt része. Egyetlen egy lélek, József volt mellette, aki próbálta benne tartani a lelket, aki vigasztalhatta, de akinek a feje egyre mélyebbre hajolt, a szava egyre halkabban zengett, mikor jött az egyforma válasz: nincs hely! Mindig gyengébb visszhangként jött ajkáról: majd lesz hely, majd lesz hely! És minden házból, hol közönyösen, hol durván, hogy udvariasan, hol ridegen, mint szünni nem akaró irgalmatlan jégeső, úgy kopogott Mária lelkén, forró tüzes szívéen a válasz: nincs hely, nincs hely!

Hát most próbáld odatenni Mária karácsonya mellé a te karácsonyodat! És lásd be, hogy hát, hiszen nekem mégis csak van otthonom, kisebb vagy nagyobb családom, akik itt vannak körülöttem. Nem érzed, hogy azt kell mondanod: Én nem panaszodom többet, Uram, köszönöm, hogy nekem van otthonom.

És nem halkul el a panaszod, ha arra gondolsz, hogy nekünk legalább van lakásunk? Az egyikünknek talán több szobából áll, a másikunknak talán csak egy szűk kis konyhából, az egyiké átfűtött, meleg lakás, a másikén becsorog a hólé, befúj a hideg téli szél, de mégis lakás az, ahol meghúzhatja magát és nem kell a szabad ég alatt végigszenvednie a latyakos, hideg időt. Nem érzed-e, hogy nem szabad panaszkodnod, hanem azt kell mondanod: Köszönöm, Uram, hogy nekem mégis van lakásom. Lehet, hogy kinéznek belőle, mert nem tudod megfizetni a lakbért, de mégis van, ahol meghúzhatom magam.

És gondolj arra is, hogy Máriának nem volt egészsége sem. Neked mégis van egészséged. Talán nem nagy, de lásd, mégis el tudtál ide jönni, hogy magasztalhasd az Isten kegyelmét. Látod, köszönd meg, hogy van egészséged, hogy a lábad nem rogyadozik, mint Máriának, hanem békén és nyugodtan itt ülhetsz.

Ne panaszkodj, hanem adj hálát, hogy szerető szívek vannak körülöttem. Lehet, hogy vannak ellenségeid, hogy sok ember él körülöttem, akik közönyösek irántad, de gondolj vissza a tegnapi estére és lásd meg, hogy mégis vannak szívek, kik veled éreznek, vannak kezek, melyek feléd nyúlnak, hogy boldog karácsonyi ünnepeket kívánjanak. Egyiknek talán csak az ajkáról jött a jókívánság, a másiknak mélyebbről, de vannak, akiknek forró, szerető szívükből jött jókívánságuk. Vannak, akik szeretnek téged, hát ne panaszkodj.

Látod, ez az első karácsonyi jelenet tanulsága. Ebből meg kell látnod, hogy Isten ebben nemcsak egy egyszerű tilalmat ad, hanem odaállítja eléd a példát is, amelyik erőt ad ahhoz, hogy ne panaszkodjunk, hanem visszaszoríthassuk a panaszt lelkünk mélyére.

2. A másik jelenet ott játszódik le a betlehemi mezőn, ahol a pásztorok őrzik az ő juhaikat. Milyen szép így elképzelni ezt a jelenetet: Alkonyodik, lehunyóban a nap, összedugják fejüket a bárányok, hogy csendesen aludjanak. A pásztorok megrakják a pásztortüzeket, leheverednek mellé és beszélgetnek. Ki tudja, miről? Hisz a pásztortűz füstjében és apró kis táncoló lángjaiban annyi sok csodálatos történet van elrejtve. Lehet, hogy az öregek beszéltek a kis bojtárgyerekeknek régi szép időkről, nagy királyok uralkodásáról, szabad hazáról, meg arról, hogy nem lesz ez mindig így, nem fogunk mi mindig bilincseket hordozni, mert Isten megígérte, hogy jönni fog a naptámadat, feltűnik majd a tündöklő hajnali csillag, jönni fog a Messiás, a felkent király, aki bele fog ülni Dávid üres trónjába. És mint ahogy a magyar pásztorok mesélnek kis bojtárjaiknak a hadak útjáról, úgy beszélhettek a betlehemi mezőn a nagyszakállú öregek a fiataloknak az eljövendő Messiásról. Aztán,... aztán egyre alacsonyabb lett a tűz lángja, egyre csendesebb és ritkább a beszéd, nehezebbek a pillák, elfáradtak, s mikor utolsót lobbant a tűz lángja, csendesen aludt minden, pásztor és nyáj, öreg és bojtár.

És ebbe a romantikus, szép, hangulatos képbe az van beírva: „*nagy félelemmel megfélemlének*”. Hirtelen egy nagy fényesség ragyog fel, a pásztorok felriadnak, elkezdik szemüket dörgölni, ijedten kérdik egymást: nappal van talán? És akkor kilép az Isten angyala, a mennyei küldött a megnyilatkozott egekről az Úr üzenetével: „*Ne féljeteK...!*”

Érzitek-e, testvéreim, hogy a karácsonyi történet második jelenetéből ez hangzik ez elé a ma élő, válságba jutott emberiség felé: „*Ne féljeteK!*” A panaszkodó ember a jelenre néz, a féltő ember a jövőre néz. És ha szétnézünk ebben a világban, nemcsak azt látjuk, hogy a mában élő ember tele van panasszal, hanem azt is, hogy a jövőbe tekintő ember tele van remegő félelemmel. Nézzétek, mennyi károgozó holló jár a magyar ugaron, akik azt kiáltják: itt minden hiába van, össze fog dőlni felettünk minden, egyre megyünk lefelé a lejtőn. Halljátok, mint kárognak terményárak zuhanásáról, mely, mint a Szahara az esőt, úgy nyeli el a magyar pénzt, hogy beszélnek az arany csődjéről, nagy vagyonok bukásáról. Nem látjátok, hogy ezek mögött ott a félelem, mely festi a maga rémképeit?

De van egy másik jelenség is, mely mutatja, hogy itt úrrá lett a félelem. Gyávák lettek az emberek. Hova tűntek a régi gerinces emberek, akik mindvégig megállottak szavuk mellett és nem voltak hajlandók betörni semmi olyan igának, mely meggyőződésüket kívánta áldozatul. Milyen hétrét görbült emberek járnak most mindenfelé. Nézzétek meg, hogy Krisztus népe is milyen gyáva. Mint hallgatják el, és tagadják le kisebbségben élő evangélikusok, hogy ők ehhez az egyházhhoz tartoznak, mert ott van szívében a félelem, hogy mi lesz a kenyérükkel, az üzletükkel, ha ez kitudódik. Atyámfiak! Azt üzeni az Úr: Ne féljeteK!

De itt megint nemcsak egy mondatot mond az angyal, hanem egy tényre mutat rá itt is. Ez a tény a karácsonyi jászolbólöcső. Az angyal odamutat: „*Megtartó született nékteK!*” Mire akar rámutatni az angyal? Hogy az Isten meg akar tartani minket, ezért küld megtartót. Az az Isten, aki kormányozza az egész világot, akinek kezében összefut az élet minden szála, meg akar tartani bennünket. Hát mondjátok: kell nekem, szabad akkor nekem félnem, mikor velem van az Isten? Tajtékozhatnak körülöttem az ellenségeim, - csak nevetem őket, mint a második zsoltár írója. Egész világ ellenem támadhat, - nevetem őket, - ha az Úr meg akar tartani, mit árthat nekem? Tehát: Ne féljeteK!

3. A harmadik jelenet a gyönyörű kivilágítású befejezés. Mikor megjelenik a mennyei seregek sokasága és felzendül olyan szépen, ahogy csak angyalok tudnak énekelni, az első karácsonyi ének: „*Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség és az emberekhez jóakarát.*”

Ebből a csodaszép énekből én egy nagyon időszerű tilalmat hallok kizengeni: Ne békétlenkedjeteK! Nézzétek meg, mennyire felfordult a békesség ezen a világon! Most nem arra gondolok, hogy mint néz farkasszem az új határokon nemzet a nemzetre, hogyan áll szembe egyik társadalmi osztály a másik társadalmi osztállyal, most csak arra gondolok, hogy mennyi irigység és rosszakarat van egyik emberben a másik iránt. Hiszen megérti az ember, hogy ma a nyomorúság iskolájában sokkal idegesebbek az emberek, hamarabb kicsúszik ajkukon az ingerült durva szó, hogy ma kevesebb az emberekben az önmagukon való uralkodás képessége. Azt is megérti az ember, hogy ma a kenyérért való küzdelemben jobban kialakul az irigység, - de hát jól van ez így, Atyámfiak? Nem gondoljátok, hogy nekünk inkább folytatni kellene az angyal karácsonyi énekét, hogy békesség legyen a földön és jóakarát az emberek között?

Kedves Testvérem, én nem tudom, ki az, akivel te nem vagy békességben. Én nem tudom, hogy Győrben melyik az a ház, amelyiknek küszöbére te nem tennéd a lábad. Nem tudom, kik azok, akiknek láttára átmész az utca másik oldalára? De azt tudom, hogy Isten a békesség útjára lépett karácsonykor. Mert van-e még valaki, aki ellen többet vétettek, akinek több joga lenne szembeszállni az emberekkel, mint az Istennek? És nézd, karácsonykor elindul onnan felülről, rá akarja tenni kezét szíved ajtajának rozsdás kilincsére és ki akar békülni veled. Nézd, Isten nem kérdezi: ki kezdte? – a békülés útját Ő kezdi. És nem várja, hogy hullj előtte porba, mint a publikánus, nem várja, hogy ott vergődj előtte,

mint az adós szolga, és majd kegyelmesen elengedi tartozásodat. Nem, Ő nem várja ezt. Ő maga jön, áldozatot hoz, hogy kibékülhessen veled, hozza a legdrágább ajándékot, az Ő egyszülött Fiát, - elhiszed-e, hogy ki akar békülni veled? Elhiszed-e, hogy azért jön, hogy te megtartassál?

Atyámfiai! Ne békétlenkedjete! Ha az apostol úgy érezte, hogy neki joga van azt mondani: „*a nap le ne menjen a ti haragotokon;*”! (Ef 4,26), mennyivel több joga van az ő szolgájának azt mondani: ne menjen le ez az esztendő a ti haragotokon! Atyámfia! Egy hét múlva utoljára írod le az 1933. esztendőt, ne menjen le ez az esztendő a te haragodon!

A nagy „igen”-ek ünnepi szent beteljesedése karácsony. Én három „nem”-ről prédikáltam nektek: Ne panaszkodjatok! Ne féljete! Ne békétlenkedjete! De higgyéte el, ha e három „nem”-nek engedelmeskedte, akkor lesz boldog, igenlő karácsony számotokra is, az Isten számára is és akkor folytatni fogjuk az angyalok énekét.

Ámen.